

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор ІДГУ
Я.В. Кічук
«27» травня 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПІДГОТОВКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
І НАУКОВИХ КАДРІВ ІЗМАЇЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Розглянуто та затверджено на засіданні
вченої ради ІДГУ від 26.05.2020 р., протокол №7

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019 р.), Статуту Університету, а також інших чинних нормативно-правових актів і визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії.

1.2. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі ІДГУ за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання;

- поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність).

1.3. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету;

- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).

1.4. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури здійснюють завідувачі кафедрами, декани факультетів, завідувач аспірантури та вчена рада ІДГУ.

Для врегулювання відносин між аспірантом та закладом вищої освіти укладається договір.

1.5. Вступ до аспірантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених МОН та правил прийому до ІДГУ.

Правила прийому до аспірантури ІДГУ затверджує вчена рада на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

1.6. Правила прийому до аспірантури ІДГУ діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури;

- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури за кожною спеціальністю.

1.7. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки.

1.8. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми закладу вищої освіти за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.

1.9. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою ІДГУ протягом двох місяців з дня зарахування здобувача.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою рішення про відрахування аспіранта.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.10. Підготовка в аспірантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.11. Аспірант бюджетної форми навчання, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі, має право за власним вибором:

– отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу вищої освіти на відповідний календарний рік та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури;

– отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі.

Якщо аспірант бюджетної форми навчання захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду науково-педагогічного працівника в ІДГУ, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

II. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ

2.1. Аспіранти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти мають право на:

– вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в ІДГУ, бібліотеках і державних архівах України;

– отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника, на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою ІДГУ двох керівників;

– безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

– академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 66, ст. 2183);

– академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

– трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. Аспіранти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти зобов'язані:

– дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених закладом вищої освіти;

– виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри, раді факультету, науково-методичній раді;

– подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

2.3. Покладення закладом вищої освіти на аспіранта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової програми та підготовкою дисертації забороняється.

2.4. Аспіранти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

ІІІ. ПОРЯДОК ТА УМОВИ ВСТУПУ ДО АСПІРАНТУРИ

3.1. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.

3.2. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до аспірантури ІДГУ. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури, повинен включати:

- заяву на ім'я ректора;
- особовий листок з обліку кадрів з фотокарткою, завірений за місцем роботи;
- автобіографію;
- оригінал і копію диплома магістра (спеціаліста) державного зразка та додатка до нього із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації);
- оригінал і копію документа, що посвідчує особу та громадянство, ідентифікаційного коду;
- список опублікованих наукових праць, завірений вченим секретарем університету;
- посвідчення про складені кандидатські іспити (за наявності);
- згоду на збір та обробку персональних даних;
- чотири кольорові фотокартки розміром 3 x 4 см;
- наукову доповідь (реферат) з обраної наукової спеціальності, за підписом керівника (*див. Додаток Б*);
- оригінал і копію військового квитка або посвідчення про приписку (для військовозобов'язаних), засвідчені в установленому порядку.

3.3. Вступні випробування до аспірантури ІДГУ складаються з:

- іспиту зі спеціальності – в усній формі (в обсязі навчальної програми для магістра або спеціаліста, яка відповідає обраній ними науковій спеціальності);
- іспиту з однієї із іноземних мов на вибір (англійської, німецької, французької) – в тестовій формі (в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти);
- презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень – у вигляді співбесіди (передбачається презентація плану-проспекту (реферату) наукової роботи, до якого подається висновок передбачуваного наукового керівника.

Вступник, який підтвердив свій рівень знання англійської мови дійсним сертифікатом тестів TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної частини чи аналогічного рівня); німецької мови – дійсним сертифікатом TestDaF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної частини чи аналогічного рівня); французької мови – дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF (не нижче рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної частини чи аналогічного рівня), звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом.

Вступникам, які вступають до аспірантури з іншої спеціальності, ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначається додатковий

іспит зі спеціальності в тестовій формі, в рамках якої буде здійснюватися підготовка.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

3.4. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить, як правило, три-п'ять осіб, які призначаються ректором ІДГУ.

3.5. До складу предметних комісій включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і за рішенням вченої ради можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

3.6. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до аспірантури ІДГУ.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора, який оприлюднюється в установленому порядку.

3.7. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора призначається науковий керівник з числа науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

3.8. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою ІДГУ за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультавання), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Вчена рада ІДГУ з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду закладу вищої освіти.

Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

IV. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В АСПІРАНТУРІ

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою ІДГУ для кожної спеціальності.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

4.2. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план аспірантури повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30-60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою ІДГУ протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету.

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі ІДГУ, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури закладу вищої освіти.

4.3. Освітньо-наукова програма аспірантури закладу вищої освіти має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;

- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

4.4. Вчена рада ІДГУ має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати

кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

4.5. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

4.6. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Якщо у закладі вищої освіти не функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, вчена рада такого закладу може утворити разову спеціалізовану вчену раду з відповідної спеціальності та подати до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти документи для її акредитації або звернутися з клопотанням про прийняття дисертації до захисту до іншого закладу вищої освіти (наукової установи), де функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності.

4.7. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

4.8. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою ІДГУ з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії, за якою університет провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, і можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

V. ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою у відповідному закладі вищої освіти без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються строком до п'яти років до закладу вищої освіти, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури зазначеного закладу вищої освіти згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

5.2. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до ІДГУ для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти здобувача.

Особи, прикріплені до закладу вищої освіти з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені у пунктах 2.1.-2.4. цього Положення.

5.3. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою у відповідному закладі вищої освіти та має право:

– продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою у закладі вищої освіти, до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким закладом вищої освіти (науковою установою);

– вступити до аспірантури закладу вищої освіти (наукової установи) для здобуття відповідного ступеня за очною (денною, вечірньою) або заочною (дистанційною) формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

VI. ВИРОБНИЧА (АСИСТЕНТСЬКА) ПРАКТИКА АСПІРАНТІВ ІДГУ

6.1. Виробнича (асистентська) практика у системі навчання в аспірантурі є компонентом практичної професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності в університеті й спрямована на набуття навичок здійснення навчально-виховного процесу у закладі вищої освіти й формування вмінь викладацької діяльності, зокрема, викладання спеціальних

дисциплін, організації навчальної діяльності студентів, науково-методичної роботи.

6.2. Виробничу (асистентську) практику організує кафедра, на якій навчається аспірант.

6.3. Під час відвідування занять провідних викладачів кафедри аспіранти мають ознайомитися з різними способами структурування й подання навчального матеріалу, активізації навчальної діяльності студентів, особливостями професійної риторики, з різними методами та прийомами викладацької діяльності у закладі вищої освіти.

6.4. У процесі проходження виробничої (асистентської) практики аспіранти повинні оволодіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навичками структурування та психологічно обґрунтованого перетворення наукових знань у навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних завдань, методами та засобами складання вправ, задач, тестів із різних тем, усного та письмового переказу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями.

6.5. У процесі практичної діяльності під час проведення навчальних занять повинні сформуватися уміння ставити навчальну й виховну мету, обирати тип, вид занять, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.

6.6. Виробнича (асистентська) практика аспірантів планується у другому році навчання в аспірантурі. Загальний обсяг практики – не повинен становити менш ніж 20 годин лекцій, 30 годин семінарських занять та 2 годин проведення науково-практичного (методичного) заходу.

6.7. Виробнича (асистентська) практика аспірантів передбачає такі види діяльності:

- знайомство з організацією навчально-виховного процесу в ЗВО;
- вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування занять із різних спеціальних дисциплін;
- розробка змісту навчальних занять, методична робота;
- самостійне проведення різних видів навчальних занять, самоаналіз;
- участь в оцінюванні якості різних видів роботи студентів;
- індивідуальна робота зі студентами, консультування.

6.8. Після закінчення виробничої (асистентської) практики аспірант подає на кафедру:

- загальний звіт про проходження практики (*див. Додаток В*);
- відгук наукового керівника про проходження практики;
- тексти підготовлених і проведених лекцій, методичні розробки та інші матеріали проведених семінарських занять.

6.9. Звіт про проходження практики та витяг із протоколу засідання відповідної кафедри про його затвердження подаються до аспірантури, зберігаються в особовій справі аспіранта і враховуються при атестації.

6.10. Аспірант має право звернутися до наукового керівника, завідувача відповідної кафедри, завідувача аспірантури з усіх питань, які виникають упродовж проходження практики.

6.11. Аспірант самостійно виконує всі види робіт, передбачені програмою практики, ретельно готується до кожного заняття.

6.12. Аспірант у своїй роботі керується правилами внутрішнього розпорядку ІДГУ, розпорядженнями ректорату та завідувача кафедри. У разі невиконання вимог, що ставляться до аспіранта-практиканта, йому може бути заборонено подальше проходження практики.

6.13. У десятиденний термін після завершення педагогічної практики аспірант подає належним чином оформлену звітну документацію на кафедру для обговорення й затвердження. Потім документація разом із витягом із засідання кафедри подається завідувачу аспірантури.

6.14. Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспірантом покладається на завідувача кафедри, на якій аспірант навчається, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики;

- затверджує загальний план-графік проведення практики, його місце в системі індивідуального планування роботи аспіранта;

- добирає дисципліни, навчальні групи для проведення занять аспірантом упродовж педагогічної практики;

- надає аспіранту методичну допомогу при плануванні та підготовці до занять;

- контролює роботу аспіранта, консулює, відвідує заняття та контролює інші види робіт із студентами, усуває недоліки в організації практики.

6.15. Завідувач аспірантури:

- знайомить аспірантів із Положенням, формою та змістом звітної документації;

- здійснює облік проходження виробничої (асистентської) практики аспірантів ІДГУ.

VII. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ АСПІРАНТІВ

7.1. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»:

- академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів

власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

7.2. Заходи щодо дотримання академічної доброчесності аспірантами ІДГУ передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації;
- надання науковим керівником дозволу аспіранту на публікацію;
- перевірку двічі на рік (у травні та жовтні) завідувачем аспірантури наукових публікацій аспірантів на наявність у них ознак плагіату.

7.3. Формами порушення академічної доброчесності здобувачами освіти вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

7.4. За порушення академічної доброчесності аспіранти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- під час навчання в аспірантурі: повторне проходження оцінювання (модульна контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження

відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії;

– до захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді: виявлення спеціалізованою вченою радою порушення академічної доброчесності в дисертації та/або наукових публікаціях, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, є підставою для відмови у присудженні ступеня доктора філософії без права її повторного захисту;

– після захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді: виявлення МОН академічного плагіату у захищеній дисертації є підставою для позбавлення на два роки наукового керівника права участі у підготовці здобувачів, позбавлення голови та членів спеціалізованої вченої ради на два роки права участі в атестації здобувачів.

7.5. Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

– ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

– особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

– знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

– оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції:

– на рішення спеціалізованої вченої ради про відмову у присудженні ступеня доктора філософії здобувач може подати протягом двох місяців з дня захисту дисертації апеляцію до закладу вищої освіти (наукової установи), в якому утворена рада, або до МОН;

– на рішення МОН про скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії здобувач може подати апеляцію до МОН не пізніше ніж через два місяці з дня його прийняття;

– рішення МОН за результатами розгляду апеляції може бути оскаржено у судовому порядку;

– у разі прийняття рішення суду щодо повторного розгляду дисертації та атестаційної справи здобувача такий розгляд здійснюється МОН із залученням фахівців, які не брали участі у попередній експертизі дисертації.

КРИТЕРІЇ АТЕСТАЦІЇ АСПІРАНТІВ ІДГУ

I рік навчання

1. Виконати у повному обсязі навчальний план аспірантури за I рік.
2. Затвердити індивідуальний план наукової роботи аспіранта.
3. Визначити і обґрунтувати актуальність теми дисертаційного дослідження.
4. Затвердити тему дисертаційного дослідження (вченою радою університету).
5. Скласти перспективний розгорнутий план підготовки до захисту дисертації (на 4 роки).
6. Визначити матеріальну і джерельну базу наукового дослідження (бібліотеки, архіви).
7. Оволодіти практичними навичками дослідження.
8. Двічі на рік звітувати на засіданні кафедри, раді факультету, науково-методичній раді про хід виконання індивідуального навчального і наукового плану аспіранта.

II рік навчання

1. Виконати у повному обсязі навчальний план аспірантури за II рік.
2. Обговорити на кафедрі та затвердити виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта на наступний рік навчання.
3. Подати друковані праці, що вийшли протягом терміну навчання (копії та електронні версії).
4. Подати матеріали, що засвідчують експеримент дослідження.
5. Опанувати методологією наукового дослідження.
6. Подати 2/3 виконаної дисертаційної роботи.
7. Виконати план виробничої (асистентської) практики аспіранта.
8. Двічі на рік звітувати на засіданні кафедри, раді факультету, науково-методичній раді про хід виконання індивідуального навчального і наукового плану аспіранта.

III рік навчання

1. Затвердити індивідуальний план наукової роботи аспіранта на III рік.
2. Представити до наукового-педагогічного відділу наукові та науково-методичні праці (за наявності), які опубліковані у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних; наукових фахових виданнях та збірниках.
3. Подати на обговорення кафедри варіант дисертаційного дослідження (протокол засідання та рекомендації).
4. Двічі на рік звітувати на засіданні кафедри, раді факультету, науково-методичній раді про хід виконання індивідуального навчального і наукового плану аспіранта.

IV рік навчання

1. Затвердити індивідуальний план наукової роботи аспіранта на IV рік.
2. Представити до наукового-педагогічного відділу наукові та науково-методичні праці (за наявності), які опубліковані у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних; наукових фахових виданнях та збірниках.
3. Провести на кафедрі передзахист дисертаційного дослідження здобувача.
4. Визначити термін подачі дисертації до спеціалізованої вченої ради, де передбачається захист дисертації.
5. Двічі на рік звітувати на засіданні кафедри, раді факультету, науково-методичній раді про хід виконання індивідуального навчального і наукового плану аспіранта.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

1. Відредагувати та відформатувати текст реферату з такими параметрами основного тексту: стиль *Обычный*, шрифт Times New Roman, 14pt, вирівнювання по ширині, міжрядковий інтервал – 1,5, відступ першого рядка абзацу – 1 см.

2. Розділити реферат на розділи та підрозділи використовуючи заголовки двох чи трьох рівнів.

3. Структура реферату має бути такою:

Титульна сторінка (окремий аркуш)

Зміст реферату (на окремому аркуші)

Вступ (з нового аркушу, обсяг – 1-3 стор.)

Розділ 1. <Назва> (3 нового аркушу)

1.1 <Назва>

1.2 <Назва>

...

Висновок до розділу 1

Розділ 2. <Назва> (3 нового аркушу)

2.1 <Назва>

2.2 <Назва>

...

Висновок до розділу 2

Загальні висновки

Список використаних джерел та літератури (3 нового аркушу)

Глосарій основних термінів (3 нового аркушу, створений як предметний покажчик).

4. У тексті реферату можуть бути малюнки, таблиці, графіки.

5. Враховуючи нумерацію розділів розмістити у тексті під малюнками їх назву з використанням відповідних кодів полів, наприклад, у вигляді (мал. 2.1. «назва»), а в тексті також розмістити перехресні посилання на назви малюнків, наприклад, у вигляді – (див. мал. 2.1) або (мал. 2.1).

6. Враховуючи нумерацію розділів розмістити у тексті справа зверху над таблицями їх назви з використанням відповідних кодів полів, наприклад, у вигляді Таблиця 1.1., а в тексті вставте перехресні посилання на назви таблиці, наприклад у вигляді – (див. табл. 1.1) або (табл. 1.1).

7. Обов'язково розмістити у тексті посилання на джерела та літературу.

8. У кінці документа на окремій сторінці створити глосарій (тлумачний словник ключових термінів реферату) з використанням засобу створення предметного покажчика в одну колонку.

9. Створити зміст реферату, ілюстрацій (малюнків), таблиць на початку тексту на окремій сторінці з використанням засобів текстового процесора Word.

10. Пронумерувати сторінки. Титульна сторінка не нумерується.

Міністерство освіти і науки України
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

З В І Т

про виробничу (асистентську) практику

аспіранта _____

кафедри _____

факультету _____

спеціальність _____

Термін проходження _____

Загальний обсяг годин _____

Науковий керівник _____

_____
_____

План проходження практики

	Зміст роботи	Дата

Стислий опис змісту виробничої (асистентської) практики

1. Знайомство з організацією навчально-виховного процесу в ІДГУ.
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування занять.
3. Розробка змісту навчальних занять, самостійна методична робота з дисциплін.
4. Самостійне проведення лекційних і семінарських занять, науково-практичного (методичного) заходу, самоаналіз.
5. Участь в оцінюванні якості різних видів робіт студентів.
6. Індивідуальна робота зі студентами, консультування.

ПРОВЕДЕНІ ВИДИ РОБОТИ

Дата і час проведення	Група, курс, факультет	Тема заняття	Вид заняття

Аспірант _____
Науковий керівник _____
Завідувач кафедною _____
Дата _____